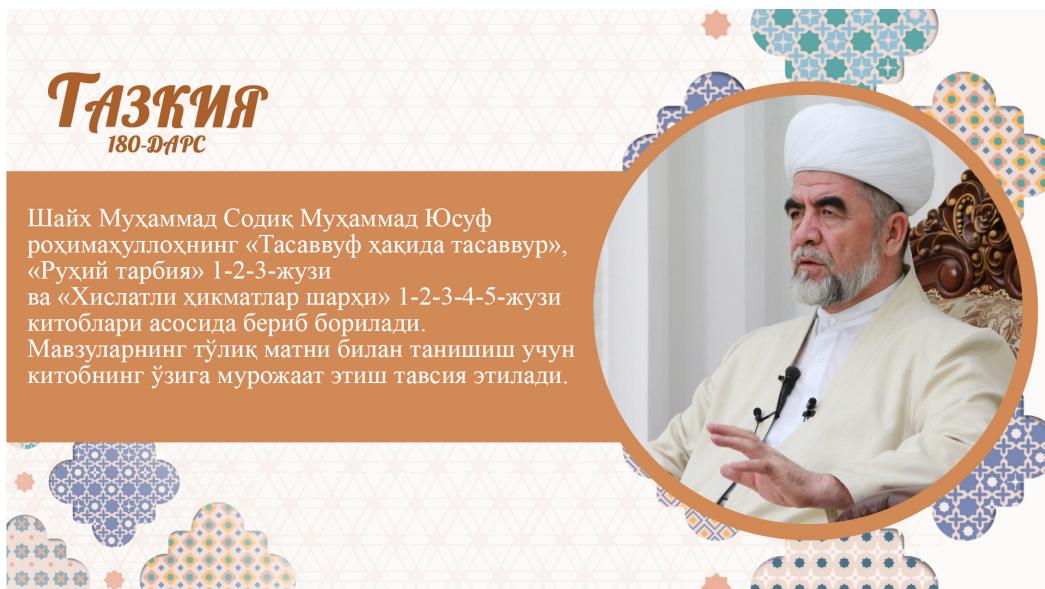

Тазкия 180-дарс. Манманликнинг заарлари ва унинг давоси

Шайх Мухаммад Содик Мухаммад Юсуф роҳимаҳуллоҳнинг «Тасаввуф ҳакида тасаввур», «Рухий тарбия» 1-2-3-жузи ва «Хислатли ҳикматлар шархи» 1-2-3-4-5-жузи китоблари асосида бериб борилади. Мавзуларнинг тўлиқ матни билан танишиш учун китобнинг ўзига мурожаат этиш тавсия этилади.

19:00 / 10.04.2022 3741

1. Манманлик гуноҳларни унутишга ва тавбани кечиктиришга олиб боради.
2. Манманлик тоатларни озайтиришга ва уларда нуқсонга йўл қўйишга олиб боради.
3. Манман кишининг ҳаракатлари беҳудадир.
4. Манманлик ғууррга ва одамлардан ўзини юқори тутишга олиб боради ва уларнинг ёмон кўришларига сабаб бўлади.
5. Манманлик қилувчи ўзини ўзи ҳалок қиласди.

Манманликнинг оғатларидан бири кибрга олиб боришидир. Кибрдан эса кўплаб оғатлар туғилиши сир эмас. Агар манманлик ва кибр жам бўлиб қолса, иккиси барча фазилатларни йўққа чиқаради ва ҳамма разолатларни жалб қиласди. Ким мазкур икки нарсага эга бўлса, насиҳатга қулоқ осмайди ва тарбияни қабул қилмайди.

Банда яхши билиши лозимки, уни ҳам, ундаги хислатлар, фазллар ва амалларни ҳам Аллоҳ таолонинг Ўзи халқ қилган. Бас, шундай бўлганидан кейин, олимнинг ўз илми ила, омилнинг ўз амали ила, бойнинг ўз бойлиги ила, қучлининг ўзидаги қувват ила, чиройлининг ўз чиройи ила манманлик қилишининг маъноси қолмайди. Чунки ўша нарсаларнинг барчаси Аллоҳ

таолонинг фазлиданdir.

Агар бирор «Амални ўз қудратим билан қилганман», дейдиган бўлса, «Қудратни қаердан олдинг?» дейилади. Амал бўлиши учун одамнинг ўзи, иродаси ва қудрати бўлиши лозим. Буларнинг ҳаммаси Аллоҳ таолодандир.

لَمْ يَرَهُ مُؤْمِنٌ وَّ لَمْ يَرَهُ حَسَدٌ
لَمْ يَرَهُ مُؤْمِنٌ وَّ لَمْ يَرَهُ حَسَدٌ
لَمْ يَرَهُ مُؤْمِنٌ وَّ لَمْ يَرَهُ حَسَدٌ
لَمْ يَرَهُ مُؤْمِنٌ وَّ لَمْ يَرَهُ حَسَدٌ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Сизлардан бирор киши ҳеч қачон ўз амали билан жаннатга кира олмас», дедилар.

Одамлар: «Сиз ҳамми, эй Аллоҳнинг Расули?» дейишди. Ул зот: «Мен ҳам. Агар Аллоҳ мени йўз раҳмати ва фазли илиа ўраб олмаса», дедилар».

Бухорий ва Муслим ривоят қилишган.

Манманликнинг сабаблари ҳам кибрнинг сабабларининг айни ўзидир. Уларни аввал кўриб ўтдик.

Мисол тариқасида насаб билан манманлик қилишни олиб кўрайлик. Шарафли насаб эгаси ота-боболарининг шарафи илиа нажот топишни хаёл қиласи.

Бунинг иложи қуидагича: Агар у ўз боболарига хилоф қилса ҳам, кейин бориб уларга қўшилишни орзу қилаётган бўлса, хато қиласи. У билиб қўйсинки, боболари тоат-ибодат ва ижобий сифатлари илиа шарафли бўлганлар, насаблари билан эмас.

Аллоҳ таоло Ҳужурот сурасида марҳамат қиласи:

إِنَّمَا يَرَهُ مُؤْمِنٌ مُّكَانِقَةً وَّ مُؤْمِنٌ مُّكَانِقَةً وَّ إِنَّمَا يَرَهُ حَسَدٌ
إِنَّمَا يَرَهُ مُؤْمِنٌ مُّكَانِقَةً وَّ مُؤْمِنٌ مُّكَانِقَةً وَّ إِنَّمَا يَرَهُ حَسَدٌ

«Албатта, Аллоҳнинг ҳузурида энг ҳурматлийингиз энг тақводорингиздир» (13-оят).

أَيْ «مَلِسْ وَ مِيلُعْ مَلِلَا مِلصْ يَبْنِ لَلْ أَقْ هِيَ بْنَ نَعَّةَ فَيَدْحُنْ بَكَامَسْ نَعَّهْ مَوَيْ گَئِيَشْ هَلَلَ نَمْ كَنَعْ يَنْعُّ أَلْ يَنْعُّ إِفْ هَرِيَخْ هَلَلْ يَلْمَعَا هَلَلْ وَسَرَتْنَبَةَ مَطَافَ رَازَبْ لَهْ أَوَرْ .»

Саммак ибн Ҳузайфадан, у отасидан ривоят қилади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Эй Фотима, Расулуллоҳ қизи! Аллоҳ учун яхши амал қил! Мен қиёмат куни сенга Аллоҳдан бўладиган бирор нарсани қайтара олмайман», дедилар».

Баззор ривоят қилган.

Баъзи кишилар «Шарафли наسابга мансуб одам яқинларининг шафоатидан умидвор бўлиши мумкин», дейдилар.

Барча мусулмонлар шафоатдан умидвор бўлишади. Ҳаттоқи дўзахга тушган шахс ҳам шафоатдан умид қилади. Аммо гуноҳ кучли бўлса, шафоатнинг кучи етмай қолишини ҳам унутмаслик керак.

Шафоатдан умид қилиб, гуноҳларга ботган одам табибга ишониб, дардга парво қилмаган кимсага ўхшайди. Зотан, табиб баъзи дардларнигина даволаши мумкин, ҳаммасини эмас.

Катта саҳобалар охират хавфида бўлар эдилар. Уларнинг мартабасига етмай туриб, қандай қилиб бепарво бўлиш мумкин?!

Хато фикрга суюниб манманлик қилиш ҳам жуда ёмон нарса. Аллоҳ таоло Фотир сурасида марҳамат қилади:

إِعْشَى نَمْ يَدْهَى وَ إِعْشَى نَمْ لِصْ يَهْلَلَ إِنْ إِفْ أَنْ سَحْ هَارَفْ هَلَلَ مَعْ عُوْسُ هَلَلَ نَيْزَ نَمَفَأْ نُعْنَصَى أَمْ بُمِيلَعْ هَلَلَ إِنْ إِتْ أَرَسَحْ مَهْمَلَعْ كُسْفَنْ بَهْدَتْ هَلَفَ

«Ахир қилган ёмон амали ўзига чиройли кўрсатилиб, уни яхши деб билган киши(дан яхшилик чиқармиди)?!» деган (8-оят).

Бу манманликни даволаш бошқаларидан кўра мушкул. Ўз фикри ила манманлик қиласиган одам бироннинг насиҳатига қулоқ осмайди. Ўзи нажот деб эътиқод қиласиган нарсани қандай ҳам тарк этиши мумкин?!

Бунинг давоси ўз фикрини доимо танқид остига қўйиш ва у билан ғууррга кетмасликка одатланиш орқали бўлади. Ўз фикрига Қуръони Каримдан, Суннатдан ва шартлари тўлиқ бўлган ақлий далиллардан шоҳид келтириш билан бўлади. Бу эса Қуръони Карим ва Суннатни яхши билиш ва уламолар мажлисини лозим тутиш орқали амалга ошади.

Умр бўйи илм билан машғул бўлишни ўзига ихтиёр қилмаган киши мазҳаблар орасидаги тортишувларга ўзини урмаслиги лозим. У уламолар баён қилган маънолар билан кифояланади. Тақвони лозим тутади ва тоатларни кўпайтиради.

Ким мазҳабларга ўзини урса ва қўлидан келмаган илмий баҳсларга кўмилса, ҳалокатга учрайди.

«Руҳий тарбия» китоби асосида тайёрланди